

Innspill til nasjonal helse- og samhandlingsplan.

Fra kommunene Skaun, Orkland, Heim, Hitra, Frøya, Rennebu, Rindal og Surnadal

1

Samhandling - de viktigste utfordringene å adressere.

Det er viktig med en felles forståelse for det samlede utfordringsbildet. Spesielt viktig er tjenester til eldre og skrøpelige over 80 år, som det blir flere av, og tilbudet til psykisk syke og rusavhengige.

Samhandlingsfunksjon både i sykehus og kommune må konkretiseres gjennom tydelig organisatorisk plassering.

Kommunene ser spesielt utfordring når det gjelder utskrivning av pasienter fra spesialisthelsetjenesten til hjemkommune. Kommunene opplever ofte at spesialist helsetjenesten definerer at pasienten må ha korttidsopphold på institusjon før de har undersøkt hjemforhold og tjenester fra hjemmetjenesten.

Stram økonomi både i kommunene og helseforetak er i seg selv ei utfordring for god samhandling.

En av våre kommuner ligger i Møre og Romsdal ved fylkesgrensa til Trøndelag. Historisk har pasientstrømmen gått nordover til Trøndelag, mye på grunn av at det er lengre reisevei til sykehus i eget fylke og ferge. Kommunen samarbeider med kommuner i Trøndelag om legevakt. Opplever stadig utfordringer opp imot helseforetaka når det gjelder ulike pasientgrupper og hvilket sykehus som skal følge opp. Pasienter innen psykisk helse og rus blir særlig berørt av dette, men opplever også utfordringer ved akutte hendelser. "Grenseproblematikk" er lite nevnt i tidligere utredninger, men har stor betydning for de kommunene som blir berørt.

Samhandling - aktuelle tiltak.

Bedre kommunikasjon ved utskrivning av pasienter fra sykehus.

Sømløse tjenester må gjelde både for helseforetak og kommuner. Pasientgrunlaget og flyten bør ikke nødvendigvis følge fylkesgrensene, men tilpasses geografi, infrastruktur og tilbud i den kommunale helsetjenesten.

Kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet - hva er de viktigste utfordringene å adressere?

Overganger bør bli bedre. Det mangler et standardisert digitalt verktøy som er tilpasset forbedringsarbeid etter forskrift. Helseplattformen har heller ikke løsning for dette.

Kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet - hvilke tiltak er aktuelle?

Utvikling av et standardisert digitalt verktøy, for melding, oppfølging og samhandling om kvalitetsforbedring på tvers av tjenestenivåer og langs tjenestenivåer.

Desentraliserte tjenester og sømløse pasientforløp - hva er de viktigste utfordringene å adressere?

Avstand er en utfordring for de som bor et stykke unna sykehus, både pasient og pårørende. Det er et stort behov og ønske fra kommunene om at det arbeides mer med det utadvendte sykehus. Må sykehustjenester kun løses innenfor sykehusets fire vegger?

Det utadvendte sykehus bør kunne drives i hjemmet sammen med kommunene, **men** ansvaret for spesialiserte tjenester må ligge til spesialisthelsetjenesten.

Desentraliserte tjenester og sømløse pasientforløp - hvilke tiltak er aktuelle?

Legge til rette for digitale besøk på sykehusene, samt mer bruk av digital dialog med pasienter og hjelpepersonell ute i kommunene.

Kunnskapsoverføring - digitalt - kunne vært brukt i mye større grad.

Når man går fra sentrale tilbud til desentrale tilbud er det viktig at det gjennomføres konsekvensanalyser før iverksettelse. Vår erfaring er at når noe legges ned, er det vanskelig å reetablere det igjen, selv om tjenestetilbudet skulle fungere dårlig etter omgjøring.

Kommunene savner diskusjoner knyttet til prioritering når tjenester overføres fra spesialisthelsetjenestene til kommunene, samt at det, i lys av fremtidens utfordringer, må tas en diskusjon på økt rettighetsfesting og om lovendringer må på plass.

Digitalisering- hva er de viktigste utfordringene å adressere?

Kommunene bruker mye tid og ressurser på fagsystem, og nå står innføring av Helseplattformen for tur i Midt-Norge. Vi tror en større samordning og standardisering på nasjonalt nivå kan bidra til mindre ressursbruk innenfor utvikling, behov for opplæring mv. både i kommunene og helseforetakene.

Vi må også huske at noen brukere ikke er digitale og vi må ha rom for at de som har behov for det kan ta kontakt og snakke med noen. Flere har behov for "digitale hjelpere", opplæring er ei utfordring og "treffer" ikke alle.

Digitalisering- hvilke tiltak er aktuelle?

Kartlegge og øke den digitale kompetansen i befolkningen.

Personell og kompetanse- hva er de viktigste utfordringene å adressere?

Rekruttering av nødvendig kompetanse er en utfordring, både i de mer sentrale strøk, men også spesielt i distriktene. Det er et ønske at man sammen ser på hvordan vi samlet kan klare å løse dette.

Tilgangen på kvalifisert helsepersonell i nær fremtid, spesielt i små kommuner, er mangelfull. Vi vil mest sannsynlig gå tom for mange nok hender i nær fremtid, og vil ha utfordringer knyttet til å levere tjenester ut over de helt nødvendige helsetjenestene. Dette vil si

Fastlegeordningen er moden for fornying og endring, den er ikke bærekraftig slik det er nå.

Personell og kompetanse - hvilke tiltak er aktuelle?

Desentraliserte/nettbaserte utdanninger på deltid; det må settes krav til utdanningsinstitusjonene, og antall studieplasser innenfor helsefagene må økes. Nødvendig videreutdanning og spesialisering innenfor helsefagene må også gjøres tilgjengelig i en desentralisert/nettbasert ordning på deltid for ansatte i distriktskommunene.

Vi ønsker velkomment tiltak som gjør det attraktivt å jobbe i kommunehelsetjenesten vs. Spesialisthelsetjenesten, som for eksempel:

- Gjennomgang av oppgaver - rett kompetanse på riktig sted
- Økt bruk av videokonsultasjon
- Økt bruk av digitale oppfølginger

Personell og kompetanse - er dere kjent med pågående arbeid eller gode eksempler som departementet bør være kjent med?

Se til hjemmetjenesten i Orkland – Fannrem.

Se også til kommunene Skaun, Midtre-Gauldal og Melhus, og deres prosjekt sammen for fremtidens helsetjenester.

Rehabilitering og mestring- hva er de viktigste utfordringene å adressere?

Innbyggerne sine valg for å bevare god helse inn i alderdommen

- folkehelseiltak
- egenomsorg

Rehabilitering og mestring - hvilke tiltak er aktuelle?

Det må etableres konkrete insentiver for at kommunene skal kunne prioritere innsats på forebyggende folkehelseprogram. Vi viser her til KS sitt program 2040 begynner nå, og utfordrer nasjonale helsemyndigheter til å starte folkeopplysningsprogrammer knyttet til den demografiske utfordringen vi nå står ovenfor.

Rehabilitering og mestring - er dere kjent med pågående arbeid eller gode eksempler som departementet bør være kjent med?

Vi ønsker å vise til Statsforvalteren i Trøndelag, som viser at de har et veldig bevisst forhold til de demografiske utfordringene og tar aktivt tak i disse sammen med kommunene i Trøndelag Sørvest.

Vi ønsker også å vise til at regionen har søkt midler til et forprosjekt knyttet til bærekraftstanken og bærekraft i kommunene.

Tall for kommunene i Trøndelag Sørvest, Lakseregionen viser at det i 2019 var 1695 personer over 80 år som mottok tjenester i form av hjemmetjeneste eller i institusjon. I 2040, vil dette tallet være på 3409 personer. Årsverk i institusjon og hjemmetjeneste 2019 var totalt i regionen 1.787. Fremskrevet behov for årsverk i institusjon og hjemmetjeneste i 2040 er for regionen beregnet til 3. 277. Tall viser at det totalt er sysselsatt 673 sykepleiere og vernepleiere i regionen i 2020. Av disse er 299 ansatte 55 år eller eldre. Med bakgrunn i arbeidet med bærekraft i helse og omsorg, den demografiske utviklingen i regionen, framskrivning av aldersbæreevne og tilgang på kritisk kompetanse i kommunale tjenester fremover, ønsker regionen å se på mulige verktøy, knyttet til hvordan kommunene kan planlegge og gjennomføre fornyingsarbeid som setter kommunene bedre i stand til å møte de varslede utfordringene.

Svangerskaps-, føde- og barselstilbud- hva er de viktigste utfordringene å adressere?

Sikre god nok jordmor ressurs i kommunene, for oppfølging av tidlig hjemmebesøk og god følgetjenestene der avstand til nærmeste fødested er over 1.5 time.

Trygge foreldre

Følgetjeneste ute i kommunene blir opplevd som ei stor utfordring. Helseforetakene har ansvaret, men kommunene har et medansvar. Utfordrende å finne gode løsninger for følgetjenesten der alle vakter er dekt. Mangel på jordmødre er en utfordring, samt ulike avtaler og vilkår for jordmødrene i de ulike helseforetaka.

Svangerskaps-, føde- og barselstilbud - hvilke tiltak er aktuelle?

Øke jordmor ressurser, slik at foreldre føler trygghet fra unnfangelse til oppfølging etter fødsel. I dette henseende er det viktig at utdanningsinstitusjonene legger til rette for desentraliserte/nettbaserte utdanningsløp på deltid for sykepleiere i distriktene som ønsker å ta en slik utdanning.

God samhandling mellom jordmor, helsesykepleier, skoler og barnehager for å trygge barn og foresatte.

Psykisk helse og rus- hva er de viktigste utfordringene å adressere?

Små kommuner har utfordringer når det gjelder kompetanse til de aller sykeste psykisk syke. Det kan være vanskelig å få behandling i spesialisthelsetjenesten som er lang nok, slik at de kan nyttiggjøre

seg den oppfølgingen som kommunene kan tilby. Pasienter skrives ofte raskt ut, for oppfølging i kommunen.

Opplever at det innenfor dette området fortsatt mangler struktur og klar oppgavefordeling.

Vi viser også til tidligere innspill ang. fylkesgrensene og utfordring med to helseforetak.

5

Psykisk helse og rus - hvilke tiltak er aktuelle?

Bedre samhandling mellom kommunene og spesialisthelsetjenesten.

Gode pasientforløp, som sikrer god nok behandling i spesialisthelsetjenesten, sømløse overganger for pasienten, kunnskaps og erfaringsoverføring mellom spesialisthelsetjenesten og kommunen og vise versa.

Det bør sees på om det er nødvendig med økte ressurser i spesialisthelsetjenesten, og eventuelle andre endringer i gjeldende lovverk for å sikre god nok behandling?

Veiledningsansvaret til spesialisthelsetjenesten ovenfor kommune og pårørende må tas på alvor.

Akutt-tjenester- hva er de viktigste utfordringene å adressere?

Små kommuner i distriktene må ha ambulansetjenester. Når det er langt til nærmeste sykehus er det viktig, og ofte helt avgjørende for god behandling at ambulansen kommer raskt.

Akutt-tjenester - hvilke tiltak er aktuelle?

Sikre og styrke gode ambulansetilbud i små utkantkommuner